

„Sprawiedliwość z wagami pewnie to wyraża, że kto więcej nakładzie temu i przeważa” (K. 201). „Nie dociśnię się biedak do ołtarza sprawiedliwości, bo na nim tylko bogate dary składają” (K. 188). „Może dlatego przedstawiają sprawiedliwość z wagą w jednej, a mieczem w drugiej ręce, bo słaby do wagi się ucieka, a mocny częściej chwytą za oręż” (K. 187).

Niemало też krytyk sformułowano pod adresem sądowego wymierzania sprawiedliwości. Z ich mnogości przytoczmy przynajmniej niektóre. Przeważają lepsze oceny spornego, kontradyktoryjnego procesu sądowego nad krytycznymi ocenami procesu inkwizycyjnego. „Kto wydaje jakiś wyrok, nie wysłuchawszy drugiej strony, choćby sprawiedliwy wydał, nie był sam sprawiedliwy” (*Qui statuit aliquid parte inaudita altera, aequam licet statuerit. haud aequus fuit*) (K. 269). „Gdy oskarżyciel jest również sędzią, stanowi to triumf siły, a nie sprawiedliwości” (K. 280). „Trzeba najczęściej przypominać wymiarowi sprawiedliwości, jak bardzo często jest on wystawiony na niebezpieczeństwo popełnienia pomyłki” (K. 202). „Znaleźć w sądzie sprawiedliwość, to jak znaleźć igłę w stogu siana” (I). „Kat występuje zazwyczaj w masce sprawiedliwości” (I).

Zawodność odwiecznych prób niepodważalnego definiowania istoty sprawiedliwości i nieudolność praktycznych jej realizacji doprowadziły w czasach nam współczesnych do rezygnacji z pozytywnego do niej stosunku. Pojawiły się koncepcje dążenia do sprawiedliwości szlakami definiowania i eliminowania wszelkich przejawów niesprawiedliwości. Zgodnie z logiczną zasadą stwierdzającą, że podwójne zaprzeczenie jest potwierdzeniem, negacja niesprawiedliwości miałaby bardziej przybliżyć do sprawiedliwości niż wprost pozytywne próby jej wyrażenia⁴⁹.

Roman Andrzej Tokarczyk

JUSTICE: A SYNTHETIC ATTEMPT TO SYSTEMIZE THE ISSUE

The article is a comprehensive introduction to the philosophical and theoretical aspects of the concept of justice. At the beginning, the Author presents the etymological and semantic analysis of the word “justice” on the example of different languages and next he discusses the historical development of the concept in the political and legal thoughts. The main part of the article is devoted to various aspects of the idea of justice, the application of which goes beyond the narrowly conceived jurisprudence today and includes economics, politics, international relations, social theory, etc.

⁴⁹ Por. fragment niniejszego opracowania *Sprawiedliwość a postmodernizm*; także S. Hampshire, *Justice is Conflict*, London, Duckwart 1999; N. Fraser, *Scales of Justice: Reimagining Political Space in Globalised World*, Columbia University Press, New York 2008.